

หลักสูตรอบรม

การเรียนรู้ประสบการณ์การประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริ โครงการร้อยใจรักษ์

หลักสูตรที่ 1 รุ่นที่ 81 วันที่ 7 - 8 สิงหาคม 2562 ผู้เข้าร่วมอบรม 57 คน
จากเทศบาลตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

นายนิคม ศิริสิงห์สังข์ชัย ที่ปรึกษาสถาบันส่งเสริม
และพัฒนานักกิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนว
พระราชดำริ

กล่าวต้อนรับ หน่วยงานราชการอำเภอ ผู้บริหาร
ท้องถิ่น ส.อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำชุมชน จากพื้นที่
ทต.แม่ยวม อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน

1. ความเป็นมาของโครงการร้อยใจรักษ์ ซึ่งมูลนิธิ
แม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ เข้ามาดำเนินการ
ในหมู่บ้านห้วยसान และหมู่บ้านข้างเคียงที่มีปัญหาเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยใช้แนวทางการพัฒนาทางเลือก เพื่อสร้าง
โอกาสในการ ปรับเปลี่ยนชีวิตจากการเกี่ยวข้องกับยาเสพติด
มาเป็นอาชีพ ที่สุจริต

2. ความเป็นมาของหลักสูตรการอบรม รัฐบาลได้
แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการโครงการร้อยใจรักษ์ โดยมี
รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็น
ประธานคณะกรรมการ มีนโยบายให้ขยายผลโครงการฯ ไปสู่
พื้นที่อำเภอชายแดนใน 4 จังหวัดคือเชียงใหม่ เชียงราย

แม่ฮ่องสอน และพะเยา จำนวน 19 อำเภอและให้สถาบัน
ส่งเสริมและพัฒนานักกิจกรรมปิดทองหลังพระฯ มาจัดการ
อบรมให้

3. สิ่งที่คาดหวังในการอบรม คือ การมีส่วนร่วม
การแลกเปลี่ยน จากทุกคน และการนำไปปรับใช้ในพื้นที่
ของตนเองอย่าง เหมาะสมกับชุมชน และแก้ปัญหาเพื่อ
พัฒนาคุณภาพชีวิต โดยชุมชนเป็นแกนหลักในการ
ดำเนินงาน และท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณ

หลักการพัฒนาทางเลือก ในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน

นายฉัตรชัย คีตอวง เจ้าหน้าที่มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง
ในพระบรมราชูปถัมภ์ บรรยายโดยมีเนื้อหาสาระสำคัญ
คือ

1. การพัฒนาโดยยึดคนเป็นศูนย์กลาง โดยดูทั้ง
ในเรื่องเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้โอกาสและ
ทางเลือกที่ดี ให้ชาวบ้านสามารถช่วยเหลือตัวเองและอยู่กับ
ชุมชนได้

2. การพัฒนาตามลำดับขั้น ซึ่งมี 3 ระยะ คือ ขั้น
อยู่รอด ดูจากการมีข้าวกินตลอดปี สามารถเข้าถึงโครงสร้าง
พื้นฐานและไม่สร้างหนี้เพิ่ม ขั้นพอเพียง คือ มีรายได้มั่นคง
สามารถเพิ่มผลผลิตได้ และขั้นยั่งยืน คือ การมีเงินออม มี
การรวมกลุ่มและพึ่งพาตนเองได้

3. การพัฒนาเชิงพื้นที่ คือ การพัฒนาที่ครอบคลุม
ทุกมิติ ตลอดทั้งกระบวนการต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ
โครงการร้อยใจรักษ์มีการสำรวจข้อมูลจริงร่วมกับ
หน่วยงานต่างๆ การคืนข้อมูล เพื่อให้ชาวบ้านรู้สาเหตุของ
ปัญหาของตนเอง และประเมินความพร้อมของชาวบ้าน
ในการลงแรงงาน

4. การวัดผลการพัฒนาที่ชาวบ้านได้อะไร โดยดูจากผล
การพัฒนาเชิงพื้นที่ในแต่ละมิติ ที่ทำให้ผลผลิตของชาวบ้าน
เพิ่มขึ้นและนำไปสู่การสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น

ฐานการเรียนรู้ 4 ฐาน ในพื้นที่แปลงสาธิต 75 ไร่

ฐานการเรียนรู้ที่ 1 การพัฒนาระบบน้ำ

เรียนรู้การบริหารจัดการน้ำ การกักเก็บน้ำโดยใช้อ่างพวง
ขอยซีเมนต์ (Soil Cement) การปล่อยลงไปที่แปลงเกษตรด้วย
ระบบกาลักน้ำ การพัฒนาระบบน้ำใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของ
คนในชุมชน มีการประชุม และชาวบ้านต้องลงแรงงานการ
ทำงานบูรณาการร่วมกับหน่วยงานราชการ ท้องที่ ท้องถิ่น โดยที่
โครงการฯ ออกค่าวัสดุอุปกรณ์ให้

คำถามแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : บ่อพวงขอยซีเมนต์ ต้องเทปูนกันบ่อหรือไม่

ตอบ : หากกันบ่อไม่เป็นหิน ก็ไม่ต้องเทปูน จะได้ทำให้
ประหยัดต้นทุน

ถาม : น้ำที่ต่อมา 14 กิโลเมตร นำมาใช้ในการเกษตรด้วย
หรือไม่

ตอบ : นำมาใช้ได้ แต่ต้องติดมิเตอร์เก็บค่าน้ำ

ถาม : ดินที่ใช้สำหรับการสร้างอ่างพวงสันเขา ต้องผสมให้
ละเอียดใช้หรือไม่

ตอบ : ต้องละเอียด ถ้าเป็นเม็ดให้ทำการทุบให้ละเอียด

ฐานการเรียนรู้ 4 ฐาน ในพื้นที่แปลงสาธิต 75 ไร่

ฐานการเรียนรู้ที่ 2 เกษตรพอเพียง

พืชระยะยาวไม้ผล

เรียนรู้การปลูกไม้ผลระยะยาว เช่น เงาะ ทุเรียน ส้ม กาแฟ มะม่วง กล้วย ส้มโอ อาโวคาโด ฯลฯ โดยไล่ระดับตามความต้องการน้ำของพืช และความสูงของพื้นที่ เพื่อแก้ปัญหาผลผลิตของชาวบ้านและสร้างรายได้ เป็นการจัดการแบบองค์รวม แบ่งพื้นที่เป็นป่าอนุรักษ์ ป่าใช้สอย เนินเขา ที่ดอน และที่นา นอกจากนี้ พัฒนา ต่อยอดไม้ผลเดิมในพื้นที่ ได้แก่ พัฒนาคุณภาพมะม่วงน้ำดอกไม้ เพื่อการส่งออก CP และดอยคำ เป็นแหล่งตลาดรับซื้อผลผลิต และการส่งเสริมปลูกกาแฟโรบัสต้า

คำถามแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : หากชาวบ้านที่อยากมารวมกลุ่มผู้ปลูกมะม่วงด้วย แต่ไม่มีเงินลงทุน จะสามารถเข้าร่วมกลุ่มได้ด้วยหรือไม่

ตอบ : ได้ เนื่องจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกมะม่วง มีเงินทุนให้กับผู้ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ เพื่อนำเงินไปลงทุนก่อน เมื่อขายผลผลิตได้ ค่อยนำมาคืนกลุ่มฯ

ถาม : มะม่วงที่ตกเกรด นำไปขายที่ไหน

ตอบ : ขายที่ตลาดในพื้นที่

ถาม : ผลผลิตที่ได้ ได้นำไปขายที่ตลาดโครงการร้อยใจรักษ์หรือไม่

ตอบ : ส่วนหนึ่งนำไปขายที่ตลาดโครงการฯ แต่มะม่วงบริษัท CP จะมารับซื้อที่สวน

ฐานการเรียนรู้ที่ 3 ความมั่นคงทาง

อาหาร ข้าว พืชอายุสั้น 1 ไร่ 1 แสน

การเพิ่มผลผลิตข้าว ข้าวพันธุ์ กข 21 (อีโต้) เป็นพันธุ์ท้องถิ่น โดยใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อเพิ่มผลผลิตข้าว ซึ่งจากเดิมได้ 600 กิโลกรัม/ไร่ เปลี่ยนมาเป็น 800 -1,000 กิโลกรัม/ไร่ มีการทำการเกษตรผสมผสานแบบครบวงจร 1 ไร่ 1 แสน (เป้าหมาย คือ อยากให้คนที่ไม่มีพื้นที่ทำกิน มาทดลองทำแปลงเกษตรผสมผสานในพื้นที่ 1 ไร่ มีการปรับปรุงดินด้วยการหมักดินและปลูกพืชสลับหมุนเวียนกัน ทั้งพืชระยะสั้น ระยะยาว และการทำปุ๋ย)

คำถามแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : สารชีวภัณฑ์ นำไปใช้กับพืชชนิดใดได้บ้าง

ตอบ : สามารถใช้ได้กับพืชทุกชนิด

ฐานการเรียนรู้ 4 ฐาน ในพื้นที่แปลงสาธิต 75 ไร่

คำถามแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : อัตราในการนำไปใช้ของสารชีวภัณฑ์

ตอบ : หัวเชื้อไตรโคเดอร์มา 1 ก้อน ผสมน้ำ 100 ลิตร
เมตาไรเซียม 1 ก้อน ผสมน้ำ 40 ลิตร บิวเวอร์เรีย 1 ก้อน
ผสมน้ำ 40 ลิตร

ถาม : ข้าวที่ชาวบ้านปลูกลำไยที่โรงสีที่ไหน

ตอบ : โรงสีชุมชน

ถาม : การปลูกข้าวในพื้นที่ไร่ปลูกหรือไม่

ตอบ : ไม่ได้ใช้รถในการปลูก ชาวบ้านจะนิยมปลูกเอง
โดยการดำนา

ถาม : การปลูกข้าวในพื้นที่ ต้องจ้างคนมาปลูกช่วย
หรือไม่

ตอบ : ไม่ได้จ้าง ส่วนใหญ่ชาวบ้านจะลงแขกปลูกข้าว
ช่วยกัน

ถาม : ข้าวพันธุ์อีโต เป็นข้าวเหนียวหรือข้าวเจ้า

ตอบ : เป็นข้าวเจ้า แต่วิธีการหุงจะใช้เป็นการนึ่งแทน
เพื่อให้ข้าวพองและนุ่ม

ถาม : ถ้าหุงข้าว กข21 (อีโต) ต้องแช่ก่อนหุงหรือไม่

ตอบ : แช่เหมือนหุงข้าวทั่วไป แต่ต้องหุงหรือนึ่ง 2 รอบ
จะทำให้ข้าวนุ่มมากขึ้น

ถาม : การขยายเชื้อหรือการทำเชื้อสารชีวภัณฑ์ ใช้วัสดุ
อะไรบ้าง

ตอบ : ข้าวเปลือก ข้าวสาร หัวเชื้อ

ฐานการเรียนรู้ที่ 4 การทำปศุสัตว์

การส่งเสริมปศุสัตว์ เริ่มจากการสำรวจความต้องการ
ของชุมชนว่าต้องการเลี้ยงสัตว์ประเภทใด การส่งเสริม
ประกอบด้วย สนับสนุนพันธุ์สัตว์ให้แก่ชุมชน ได้แก่ ไก่ดำภูพาน
เป็ดกากีแคมเบลล์ ส่งเสริมกองทุนอาหารสัตว์ โดยถ่ายทอด
ความรู้การทำอาหารสัตว์เพื่อลดต้นทุนค่าอาหาร กองทุน
วัคซีน ให้ชาวบ้านทำวัคซีนเอง เพื่อลดปริมาณการตายของสัตว์

คำถามแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : กล้วยเนเปียนำมาให้สัตว์ ต้องผสมกับเศษอาหารด้วย
หรือไม่

ตอบ : ต้องผสมกับหัวอาหาร

ถาม : เบ็ดที่ส่งเสริมให้ชุมชนเลี้ยง ส่วนใหญ่นิยมนำเบ็ดมา
ทำเป็นอาหารหรือไม่

ตอบ : ส่วนใหญ่ในพื้นที่เบ็ดที่เลี้ยงจะเลี้ยงเพื่อนำไข่มา
ประกอบอาหาร เนื่องจากถ้านำเบ็ดมาประกอบเป็นอาหารจะ
ทำให้ไม่ยั่งยืน เพราะจะไม่มีแม่พันธุ์ที่จะออกไข่มาให้ในระยะยาว

ถาม : สุกรที่เลี้ยงในชุมชน มีปัญหาเรื่องกลิ่นมูลสุกร หรือไม่

ตอบ : มีเล็กน้อย แต่โครงการฯ ส่งเสริมให้ชุมชนทำอาหาร
หมักจากต้นกล้วย เนื่องจากจะทำให้มูลสุกรลดกลิ่นเหม็นได้

แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

นางรัชณี : เป็นชาวบ้านห้วยสำนที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งการค้าและเสพ แต่เป็นผู้ใช้เงินที่ได้จากการค้ายาเสพติด ไม่เคยทำงานหาเงินเอง มีญาติพี่น้องและเพื่อนฝูงให้เงินใช้ตลอด ใช้ชีวิตสุขสบาย เมื่อผู้มีอิทธิพลถูกจับตัวไปและโครงการร้อยใจรักษ์เข้ามา เป็นการเปิดโอกาสให้ชาวบ้านมีสิทธิมีเสียงมากขึ้น หมู่บ้านเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ตอนนี้ทำงานเป็นลูกจ้างโครงการรายวัน ก็ใช้เงินประหยัด แต่ก็ภูมิใจที่หาเงินมาเลี้ยงครอบครัวได้ด้วยตนเอง

นายส่องแสง : สาเหตุที่ติดยาเริ่มจากเสพตามพ่อ เคยถูกจับติดคุก 2 ปี 6 เดือน ข้อหาครอบครองยาบ้า 25 เม็ด และเคยฆ่าตัวตายเพราะความกดดันจากพี่น้อง ได้กินยาฆ่าแมลงยาฆ่าหญ้าแต่รอดมาได้ เมื่อโครงการเข้ามาจึงสมัครใจเข้าร่วมโครงการ จุดเปลี่ยนที่อยากจะเลิกจริงเพราะอยากเปลี่ยนแปลงตัวเอง และอยากจะทำความดี ตอนนี้เข้ามาทำงานเป็นลูกจ้างโครงการฯ ชีวิตเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

นายมานิต : เป็นคนสุพรรณบุรี มาได้ภรรยาหมู่บ้านยะผา สาเหตุที่เสพยา เนื่องจากเครียดกับปัญหาชีวิตมั่วเร้า เข้าร่วมโครงการครั้งแรก โดยได้รับคำแนะนำจากคนรอบข้าง อีกทั้งตนสนใจเข้าอาสาสมัครบำบัด หลังจากเสร็จสิ้นการบำบัดคนในชุมชนให้การต้อนรับอย่างดีมาก วางแผนชีวิตว่าจะสร้างบ้านให้เสร็จและเก็บเงินเพื่ออนาคตของลูก

นายสมบุรณ์ : ติดยาเพราะคบเพื่อนที่ไม่ดี เพื่อนจะไม่ให้เข้ากลุ่มถ้าไม่เสพด้วย เริ่มเสพมาตั้งแต่อายุ 13 เสพกัญชา ผงขาว เคยบำบัดหลายครั้งแต่ก็กลับมาเหมือนเดิม เพราะสภาพแวดล้อมรอบข้างเหมือนเดิม การเข้าร่วมโครงการอาสาทำดี มีพี่ๆ ทหารเป็นผู้ดูแลที่ดี และมีหมอดูแลที่ดี พี่ เพื่อนรอบข้างให้กำลังใจ ปัจจุบันครอบครัวให้อภัย คนรอบข้างให้กำลังใจ และให้โอกาสในการเริ่มต้นชีวิตใหม่

คำถามจากผู้เข้าร่วมจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ถาม : คุณรัชณี มีความรู้สึกอย่างไร ที่เมื่อก่อนเคยมีเงินมากๆ สามารถใช้จ่ายใช้สอยได้อย่างสะดวกสบาย ซึ่งแตกต่างจากปัจจุบันที่ต้องได้รายได้จากการทำงานเป็นลูกจ้างวันละ 300 บาท

ตอบ : นางรัชณี : ต้องยอมรับว่ามีผลกระทบด้านการใช้จ่ายก็จริง เปรียบเทียบจากในอดีตเป็นคนใช้จ่ายฟุ่มเฟือย และบุตรหลานต้องเรียนแต่ในโรงเรียนเอกชนที่มีราคาสูง แต่ในปัจจุบันตั้งแต่โครงการฯ เข้ามาพัฒนาในพื้นที่ รวมถึงการพัฒนาด้านการเรียนการสอนในโรงเรียน ทำให้เด็กในชุมชนสามารถเรียนในพื้นที่ได้เทียบเท่ากับโรงเรียนเอกชนที่มีราคาสูง รวมถึงได้ให้อาชีพที่สุจริตกับคนในชุมชน ถึงแม้เงินที่ได้รับจะมีไม่มากพอแต่ความภาคภูมิใจในตนเองมันมีค่าที่สุดที่เคยได้รับเงินจากสิ่งที่มีผิดกฎหมายเมื่อแต่ก่อน

ถาม : ในกรณีที่เยาวชนในพื้นที่เสพยาเสพติด ท่านมีวิธีการหรือมีคำแนะนำแก่เยาวชนกลุ่มนั้นอย่างไร

ตอบ : นายมานิต : เราต้องเริ่มจากการเข้าใจปัญหาของผู้เสพยา ก่อน โดยการเข้าไปพูดคุย ชักชวนให้ผู้เสพยาเข้าร่วมการบำบัดยาเสพติดด้วยความเต็มใจของผู้เสพเอง

บทบาทของภาคราชการกับการดำเนินการโครงการร้อยใจรักษ์

นายไมตรี ดวงใจ ปลัดอำเภอแม่ฮ้อย และ นายดวงแก้ว ยานทา ผู้ใหญ่บ้านบ้านเมืองงามเหนือ ก่อนมีโครงการฯ มาในพื้นที่ในชุมชนมีปัญหากลุ่มผู้มีอิทธิพลและยาเสพติด อยู่ในระดับรุนแรงทำให้คนในชุมชนเกิดความเดือดร้อนในการใช้ชีวิตมาก หลังจากโครงการเข้ามาดำเนินการมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาเป็นจำนวนมากทั้งส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาร่วมเป็นจำนวนมากและได้จัดประชุมเพื่อหาความร่วมมือในการดำเนินการ ซึ่งมีชาวบ้านเข้าร่วมมากกว่า 80% และที่ประชุมเห็นด้วยที่จะเข้าร่วมโครงการร้อยใจรักษ์ทั้งหมด ในการดำเนินการช่วงแรกมีบ้านห้วยสำน หมู่ที่ 10 เข้าร่วมโครงการต่อมามีการดำเนินการต่ออีก 3 หมู่บ้านและเข้าร่วมการพัฒนาโครงการเป็นต้นแบบการพัฒนาาร่วมกัน

ในช่วงขั้นแรกของการดำเนินการคือศึกษาพื้นที่สำรวจข้อมูลเศรษฐกิจสังคม หลังจากนั้นได้รวบรวมข้อมูลแล้วคืนข้อมูลให้แก่ชุมชน ได้จัดกระบวนการในการค้นหาปัญหาที่ต้องการให้มีการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยการประชุมซึ่งในเวทีการประชุมได้มีหลายหน่วยงานเข้ามาร่วมรับฟัง และได้เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาจากการจัดเวทีประชุมทำให้ได้แนวทางในการแก้ไข ดังนั้นปัญหาความเป็นอยู่ ปัญหาอาชีพ และปัญหาสุขภาพ หลังจากรับทราบปัญหาแล้วหน่วยงานปกครองท้องถิ่น

ฝ่ายปกครอง เจ้าหน้าที่ตำรวจ ได้ดำเนินการประชุมจัดทำกฎระเบียบหมู่บ้านเพื่อการบังคับใช้ในหมู่บ้านให้สำเร็จ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมและได้ดูแลกันเอง

การดำเนินโครงการอาสาทำดี เป็นการให้โอกาสของโครงการร้อยใจรักษ์ เป็นกระบวนการนำผู้เสพเข้ารับการบำบัดยาเสพติดควบคู่ไปกับการฝึกทักษะ ฝึกอาชีพ

ทั้งนี้ การดำเนินโครงการขยายผลแหล่งน้ำไปหมู่บ้านเครือข่ายพื้นที่ข้างเคียงโครงการฯ ได้นำต้นแบบการพัฒนาของโครงการฯ ทั้ง 4 หมู่บ้านหลัก 20 หมู่บ้านย่อมนำไปปรับใช้ในการพัฒนาแหล่งน้ำในพื้นที่ ซึ่งในปัจจุบันโครงการฯ ได้มีการขยายผลแหล่งน้ำจำนวน 11 หมู่บ้านแล้ว

ประเด็นจากผู้เข้าร่วมการแลกเปลี่ยนภาคราชการกับการดำเนินการโครงการร้อยใจรักษ์

ถาม : จะมีวิธีการอย่างไรที่ไปคุยกับผู้ติดยาเสพติดให้เข้าสู่กระบวนการบำบัด ซึ่งที่ผ่านมาผู้นำชุมชน ต.แม่ฮ้อย อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน ได้ไปพูดคุยกับผู้ติดยาเสพติดให้มาเข้ารับการบำบัด แต่ถูกมองว่าเป็นการใส่ร้ายครอบครัวนั้น

ตอบ : (ผู้ใหญ่บ้านเมืองงามเหนือ) ในช่วงระยะแรกๆ ยอมรับว่าชาวบ้านจะต่อว่าผู้นำว่าปกป้องครอบครัวของเขา แต่เมื่อเข้าไปพูดคุยนั้น จะมีทั้งหมด ที่เป็นจิตวิทยา เข้าไปพูดคุย เพื่อให้ผู้เสพนั่นไว้วางใจ และก็พยายามทำให้ผู้เสพ และครอบครัวเชื่อใจว่าไม่ได้ต้องการไปจับ แต่ช่วยให้เขาได้พ้นจากสิ่งผิดกฎหมายแล้วกลับมาสู่การใช้ชีวิตที่ดีต่อไป

สรุปกิจกรรมและมอบการบ้าน

นายนิคม ศิริสิงห์สังชัย ที่ปรึกษาสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ ได้มอบการบ้าน กล่าวสรุปกิจกรรม และมอบการบ้าน

กล่าวสรุป กิจกรรมการอบรมและแนวทางการ ดำเนินงานการพัฒนาโครงการร้อยใจรักษ์ บ้านห้วยสำน คือ การพัฒนาให้คนมีโอกาส สร้างทางเลือกให้กับคนในพื้นที่ เพื่อไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด การพัฒนา โครงการฯ เข้าไปพัฒนาในทุกๆ ด้านเน้นการพัฒนาแบบ องค์กรรวมให้ครอบคลุมทุกมิติ ในระยะแรกของการ พัฒนา เริ่มจากการศึกษาบริบทพื้นที่ ศึกษาภูมิสังคมให้เข้าใจพื้นที่ อย่างถ่องแท้ก่อน หลังจากนั้น จึงเข้าสู่กระบวนการคืน ข้อมูล เพื่อให้เกิดการ **ระเบิดจากข้างใน** ให้ตระหนักถึง ปัญหาแล้วจึงพัฒนาร่วมกัน ในระดับท้องถิ่น ที่ท้องถิ่น หน่วยงานราชการ ที่สำคัญ คนในชุมชนต้องร่วม ออกแรง ด้วยในทุกกระบวนการ เพื่อสร้างความเป็นเจ้าของให้ เกิดขึ้น ตลอดโครงการฯ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะ นำไปสู่การบริหาร จัดการดูแลไปสู่ความยั่งยืนต่อไป

ได้มอบการบ้านให้ผู้เข้ารับการอบรม 2 ข้อ คือ

1) ให้คัดเลือกผู้เข้าอบรมที่มาในรุ่นนี้ให้เหลือ 20 คน เพื่อมาฝึกปฏิบัติในหลักสูตรที่ 2 ระยะเวลา 5 วัน 4 คืน

2) ผู้เข้าอบรมกลับไปปรึกษาหารือเพื่อเสนอโครงการ แก้ไขปัญหาความต้องการของหมู่บ้านชุมชน

โดยมีหลักเกณฑ์คือ

1) เป็นโครงการที่ต้องแก้ไขปัญหในชุมชน ของท่าน โดยผ่านการเห็นชอบจากประชาคมหมู่บ้าน

2) ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านแรงงาน อาหาร ระหว่างปฏิบัติงาน หรือการมีส่วนร่วมอื่นๆ

3) สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทอง หลังพระฯ จะมิงงบประมาณสมทบให้กับโครงการบางส่วน โดยงบประมาณหลักจะต้องมาจากองค์กร ปกครองส่วน ท้องถิ่น

สรุปกิจกรรมการอบรม

สิ่งที่ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้ คือ กระบวนการที่ เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน การเรียนรู้ประสบการณ์ งานพัฒนา 4 ฐาน ซึ่งหัวใจสำคัญ คือ การพัฒนาระบบน้ำ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยา เสพติดในพื้นที่ ทำให้เห็นได้ว่า หากไม่แก้ไขเรื่องเหล่านี้ ก็จะไม่ สามารถพัฒนาได้ เมื่อท่านกลับไปแล้วขอให้ทบทวนขั้นตอน **“เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”** ซึ่งหลักสูตรนี้ได้เรียนรู้แค่เข้าใจ ต่อไปจะเป็นกระบวนการเข้าถึง ซึ่งอยู่ในหลักสูตรที่สอง ท่าน ต้องกลับไปดูข้อมูลในพื้นที่และมาฝึกปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การ เสนอโครงการต่อไป

สิ่งที่ได้เรียนรู้ และการนำไปปรับใช้ในพื้นที่จากการอบรม

สิ่งที่ได้เรียนรู้

1. การจัดสรรพื้นที่แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ ป่าใช้สอย การปลูกป่าไผ่ เพื่อการฟื้นฟูป่าต้นน้ำ, ที่เนินเขา การปลูกไม้ผลเศรษฐกิจ, ที่ดอน การปลูกพืชผสมผสาน และการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ และ ที่นา การปลูกข้าวและพืชหลังนา
2. การตั้งมาตรฐานดูแลรักษาป่า โดยให้ค่าบำรุงรักษาป่าที่ไร่ละ 10 บาท แต่หากมีกรณีไฟไหม้ในพื้นที่ป่า จะถูกปรับในอัตราไร่ละ 500 บาท
3. การผลิตมะม่วงที่ผ่านมาตรฐานการรองรับ GAP
4. การตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อช่วยเหลือกันภายในกลุ่มด้านการผลิต รวมถึงการต่อรองราคาผลผลิตกับพ่อค้าคนกลาง
5. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร
6. การปลูกไม้ดอก เพื่อการปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อการท่องเที่ยว และการใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น การปลูกเหลืองอินเดีย จั๋งดอกแดง หางนกยูง เป็นต้น
7. การจัดตั้งกองทุนพันธุ์สัตว์, ยา/วัคซีน, อาหาร และ สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์สำหรับคนยากจน
8. การปลูกหญ้าเนเปียร์ 2 สายพันธุ์ คือ พันธุ์ปากช่อง มีโปรตีน 8% ขยายพันธุ์เร็ว และ หญ้าเนเปียร์หวาน อิสราเอล มีโปรตีน 12% แต่มีการขยายพันธุ์ช้า
9. อาหารลดต้นทุนสำหรับสุกร ใช้สูตรต้นกล้วยหมัก
10. อาหารลดต้นทุนสำหรับเป็ด/ไก่ ใช้สูตรหญ้าเนเปียร์สับผสมกับหัวอาหาร ในอัตราส่วน 30 : 70
11. การเลี้ยงไก่ดำพันธุ์ภูพาน 3 สายพันธุ์ โดยที่ภูพาน 1 ขนสีดำ, ภูพาน 2 ขนสีขาว และภูพาน 3 ขนสีทอง
12. การเลี้ยงเป็ดไข่กากีแคมเบล มีอัตราการไข่โตอยู่ 280 ฟอง/ตัว/ปี
13. การเลี้ยงเป็ดเทศบาบารี่ และเป็ดเนื้อพันธุ์อีเลียง
14. การไหลของน้ำจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำ โดยใช้ระบบกาลักน้ำ
15. การจัดตั้งทีมอาสาปศุสัตว์เคลื่อนที่ เพื่อลดอัตราการตาย และสนับสนุนการเลี้ยงปศุสัตว์ในพื้นที่

16. การสนับสนุนการให้น้ำเชื้อโค/กระบือ เพื่อลดปริมาณของสัตว์เลื้อยคลาน
17. การจัดตั้งทีมอาสาปศุสัตว์เคลื่อนที่ เพื่อลดอัตราการตายและสนับสนุนการเลี้ยงปศุสัตว์ในพื้นที่
18. การสำรวจแหล่งน้ำ เพื่อหาแหล่งต้นน้ำที่แท้จริงในการใช้ประโยชน์ในพื้นที่
19. การเรียนรู้มาตรการการจัดการน้ำในชุมชน โดยการติดมิเตอร์ คิดที่อัตรามิเตอร์ละ 3 บาท/หน่วย
20. การจัดตั้งคณะกรรมการดูแลน้ำในหมู่บ้าน เพื่อการดูแลและการจัดการระบบน้ำ
21. การใช้วัชพืชหมัก เป็นแหล่งตอนในการเลี้ยงปลา
22. การลดต้นทุนและการเพิ่มคุณภาพผลผลิตในแปลงนา
23. การใช้สารชีวภัณฑ์ และปุ๋ยหมักชีวภาพทดแทนสารเคมีในแปลงการเกษตร
24. การใช้แรงงานคนชุดอ่างพวงในพื้นที่ เพื่อให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการแสดงความเป็นเจ้าของ และการกระจายรายได้ให้กับชาวบ้านในพื้นที่
25. อ่างพวงสันเขา สามารถนำไปปรับใช้ในการเกษตร และกักเก็บน้ำไว้ในฤดูแล้งได้

แนวทางการนำไปปรับใช้ในพื้นที่

1. การนำกฎระเบียบการดูแลรักษาพื้นที่ป่า ไปปรับใช้ในพื้นที่
2. การนำวิธีการปลูกพืชหมุนเวียน ทดแทนการปลูกนาปรัง เพื่อลดปริมาณการใช้น้ำในการเกษตร
3. การนำสูตรอาหารลดต้นทุนไปปรับใช้ เพื่อลดต้นทุนการผลิตสัตว์ในพื้นที่
4. การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรด้านปศุสัตว์ในพื้นที่
5. การหาแหล่งน้ำที่ยั่งยืน
6. การจัดตั้งมาตรการการดูแลน้ำ และกองทุนน้ำในหมู่บ้าน
7. การขยายผลความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปเผยแพร่ให้กับชาวบ้านในพื้นที่

ตัวแทนผู้นำชุมชน สะท้อนปัญหาที่ต้องการแก้ไขเร่งด่วนในชุมชน

เทศบาลตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

นายก ทต.แม่ยวม อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน กล่าวถึงปัญหาความเร่งด่วนของพื้นที่ : ในพื้นที่ ต.แม่ยวม หลักๆ นั้น จะมีปัญหาการขาดแคลนน้ำในการทำเกษตร บางหมู่บ้านขาดแคลนทั้งน้ำอุปโภคบริโภค ซึ่งในพื้นที่นั้น มีแหล่งน้ำที่สามารถนำมาใช้ในการทำฝายกักเก็บน้ำ เพื่อใช้ประโยชน์ได้ แต่จะติดขัดปัญหาเรื่องพื้นที่เป็นพื้นที่ป่า เรื่องการดำเนินงานในพื้นที่ป่าจะมีปัญหาเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ ทต.แม่ยวม มีความพร้อมในด้านงบประมาณที่จะคอยช่วยเหลือทุกหมู่บ้านได้ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น การขอใช้พื้นที่ป่าไม่ยังคงเป็นประเด็นหลักที่ยังไม่ได้รับการตอบรับจากกรมป่าไม้ ให้สามารถเข้าไปดำเนินการทำฝายในเขตป่าได้

การประเมินความพึงพอใจ รุ่นที่ 81 ทต.แม่ยวม อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน

ประเด็นประเมิน	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง	ไม่ตอบ
เนื้อหาสาระวิชาเรียนในภาพรวม	88.889	-	-	-
ระยะเวลาตลอดหลักสูตร	68.519	31.481	-	-
ระยะเวลาในการเข้าฐานภาคปฏิบัติ	70.37	29.63	-	-
การเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้	68.519	31.481	-	-
วิทยากรมีความรู้	96.296	3.704	-	-
สถานที่อบรม	88.889	11.111	-	-
สถานที่พัก	70.37	25.926	3.704	-
อาหารและเครื่องดื่ม	83.333	14.815	1.852	-

หมายเหตุ : มีผู้ส่งแบบประเมิน 54 คน จาก 58 คน

